

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 5. Media Cognitionem Dei consequendi. 1. Ex beneficijs divinis. 2. Ex Creaturis. 3. Cognitione Dei ex teipso, tui notitia, & humilitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

§. V.

Media Cognitionem Dei consequendi.

1.

Ex beneficiis Divinis.

Renumerare Joanni. Matth. 11. 4. In quo se Deum ostendit, cui proprium est beneficere. Vide Baruch 6. de Diis non liberantibus. Nè ergo, ut Ochozias 4. 3. consulas Deum Accaron, quasi non esset Deus in Israel. Osorius D. 2. Adv.

Amplius Deus innotuit in Filio, quam in Mundo, & perfectius in homine, quam in orbe.

In hoc monstrasti, quid esses, quid sceres, quid posses, quantum amares, quantum ignosceres; quam bonus, quam pius, quam misericors, & quam magnificus esses. S. Thom. Vill. l. 3. in Nat. D.

Fuit quidem & alius modus redimendi nos possibilis Deo; sed nullus convenientior: nihil enim aequè potuit nos incitare ad intelligendum Deum, quam quòd animam posuit pro nobis. Blesensis serm. 9. in Purif. Beati V.

2.

Ex Creaturis.

Tantus ordo, tamque singularis dispositio, non ultio hæc facta, declarat; sed causam præcessisse significat, per quam tanti operis principem, & Creatorem Deum esse, datur intelligi. S. Athanas. lib. de Incarn. Verbi. Quæ esset utilitas conditis; nisi scirent Creatorem suum? aut quomodo rationales essent, si Patris ignorarent verbum, in quo etiam conditi sunt? nihil enim profectò à brutis excellerent; si nihil, præter terrena, cognoscerent. Id. ib.

Nemo est mortalium, cui non hoc ab eo naturaliter institum sit; ut, Deum esse, perfectum habeat. Quin ipsæ quoque res conditæ, earumque conservatio, atque gubernatio, Divinæ Naturæ majestatem prædicant. S. Jo. Damasc. de orthod. fidel. 1. c. 1.

Citharam qui intuetur elegantissimè instrumentam, ejusque summâ arte, & ordine factam compositionem; vel pulsatarum fidium concertum audit; aliò cogitationes animi non refert, quam ad ipsum artificem, ac citharædum: hunc animò concipit, ad hunc se convertit, ut ut oculis eum non aspiciat. Sic & nobis non potest non esse manifestum id, quod & condidit universa, & condita movet, ac conservat, ut ut animi cogitatione comprehendi à nobis nequeat. S. Greg. Naz. Or. de recta ratione differendi de Deo.

Non desunt, qui fortuito res omnes facta esse asserant. Quid miserius, & insipientius his? qui talia dicere attentant. Navis nunquam poterit absque gubernatore maris fluctus pertransire; & domus non extruitur, nisi sit, qui ædificet. S. Chrysost. hom. 3. in Gen. tom. 6.

Tanquam purum speculum creaturarum decor offertur homini quatenus ex earum notitia discat se; sequè cum agnoverit, contempletur suavi-

ter, qui fecit se. S. Laur. Just. opusc. de inter. conflictu c. 1.

In sole Deus hominibus se depinxit, in eo se figuravit; ut esset in eo quòdam modò visibilis invisibilis Deus. Quid enim est sol iste corporeus, nisi simulacrum quoddam, & effigies in creati luminis; & speculum nitidissimum, quò Deus mortalium oculis præsentatur? In eo Divinitatis unitas, Personarum Trinitas, lucet. In eo Dei majestas, virtus, potentia, immensitas, æternitas, decor, Sapientia, effigata cernuntur. S. Thom. Vill. Conc. 1. de S. August.

Habet puer aliquis in manibus librum, in quo multæ imagines, plurimæque profundissimæ sententiæ; infans autem folia volvit, & imaginibus solum delectatur. At si prudens eundem librum in manusumat, grandia discit mysteria. Mandus liber, literæ creaturæ; peccatores delectantur pulchritudine cœli, solis, stellarum, plantarum, animalium; sed in his hærent; nec progrediuntur. Pii verò homines ex creaturis cognoscunt Dei potentiam &c. Diez. Cognitione Dei.

Trismegistus Dial. 5. Cum statuat, & imaginem, absque fabro, & pictore, fieri nullus asserere audeat, miram Mundi hujus constructionem sine Conditoris constituisse putabimus? O cœcum homunculum! ô nimis impium! ô profundis obrutum ignorantia tenebris! Cave, cave, ô fili mi Tau, nè unquam artificium prives arte. Corn. in Sap. c. 14.

3.

Cognitio Dei ex teipso, tui notitia, & humilitate.

Mirabilis facta est scientia tua ex me. Pf. 138. 6. Ex parva fabrica magnum opificem animadverto. S. Greg. Niss. or. 1. in S. Script. loca. *Mirabilis facta est:* id est: dum meipsum intueor, ineffabilis sapientiæ disco virtutem. S. Basil. l. 9. hexam.

Præcipuum, & speciale, speculum ad videndum Deum, animus rationalis absque dubio invenit seipsum. Tergat ergo speculum suum, mundet spiritum suum, quisquis sitit videre Deum suum. Rich. à S. Vict. lib. Benjam. minor. c. 72.

Frustrâ cordis oculum erigit ad videndum Deum, qui nondum idoneus est ad videndum seipsum. Id. ib. c. 71.

Vis videre Christum transfiguratum? ascende in montem istum (cognitio) discis cognoscere teipsum. Id. ib. c. 78.

Ut cognoscere Deum possis, te ante cognosce. S. Cypr. ad Demetrianum.

In figura incisionis sculpens nihil ponit, sed removet; & tamen relinquit formam nobilissimam. Ità notitia DEI per ablationem relinquit in nobis nobilissimam dispositionem in intellectu. S. Bonavent. l. 2. de ingressu ad Sapientiam.

Disciplinarum omnium pulcherrima, ac maxima, se ipsum nosse: si quis enim seipsum

norit,

nōrit, Deum agnoscit. Clem. Alex. Padag. l. 3. c. 1.
 Quāto in cognitione mei proficio, tantō ad cognitionem Dei accedo. S. Bern. lib. de anima cap. 1.
 Nihil scire convincitur, qui, sui igna-

rus, de Divinitatis scientia multa scire videtur. Porro DEum scire non valet, qui ignorat se. Ordinatissima verò scientiæ regula hæc est; ut homo prius se, deinde Deum agnoscere studeat. S. Laur. Just. Proœm. fasc. amor.

TITULUS XVIII. COGNITIO SUI.

§. I.

Necessaria.

NOveris licet omnia mytheria, noveris lata terra, alta cœli, profunda maris; si te nescieris, eris similis ædificanti sine fundamentō, ruinam, non structuram, faciens. S. Bern. l. 2. de confid. cap. 3.

Nihil est ante omnia homini timentī Deum tam necessarium, atque conveniens, quàm ut se ipsum noverit. S. Zeno Ver. l. 2. de Gen.

Punctam, & meditatio de sui ipsius cognitione, panis est, qui ad omnes cibos quantumlibet delicatos, in orationis via adhibendus est. Lum. & dogm. ex vita S. Theresia.

§. II.

Utilis.

EXi à me. Luc. 5. 8. Initium citò habendæ bonitatis, ac divinæ potentia virtutis, est propria vilitatis, & indignitatis, cognitio; & humilis consideratio, quanta nostri inæqualitas est ad Christum: & eò ipso nos dignos suò confortio facit, & appropinquat nobis, qui nos ipsos iudicamus indignos, & ex humilitate longè esse ab illo credimus. Sim. de Cass. l. 9. c. 15.

Si cognovisses & tu. Luc. 19. 42. Sermo est abruptus præ dolore. q. d. si cognovisses ea, quæ ad pacem tibi, & summam felicitatem spectant, meum scilicet adventum, meumque regnum; non perires. Barrad. t. 3. l. 7. c. 9. D. 9. Pent. Citò corrigitur culpa, quæ citò cognoscitur. V. Beda hom. fer. 4. Quadr.

Sicut mare, dum undis erigitur, veniens ad arenâ confringitur; sic spiritus, dum in superbia elevatur, consideratâ suâ miseriâ, dissipatur. S. Bonav. l. 93. D. 5. Pasch.

Quid mirum quæso, si in recordatione conditionis meæ, si ad aspectum animæ meæ, subito, & absque mea, confusio faciei meæ cooperuit me? quem enim non pudeat civem cœli, Dominum Mundi, dilectam Dei, addixisse servituti corporis, prostruisse spiritibus immundis? diu tenuisse sub iugo servitutis, ad faciendam carnis curam in desideris? Rich. à S. Viêt. l. 3. de arca myst. c. 13.

Non est ferè quisquam, qui scire curet, quid ipse sit? facilius cœlum, quàm nos ipsos, cognoscere possumus. S. Greg. Niss. or. in illa verba: faciamus hominem.

Polyanth. Sacr. Tom. I.

Cognitio sui, est fundamentum solidissimum, & stabile; supra quod humilitatis structura locata est, augetur, atque perficitur. S. Laur. Just. l. de humilit. c. 2.

§. III.

Motiva varia studentī Cognitio- ni sui.

Ex Veteri, & Novo.

SCRUTEMUR vias nostras. Thren. 3. 40. Videlicet actiones; & quæramus, à quò discessimus per flagitia. Magnum igitur est, unumquemque se ipsum nôsse: idcirco iubemur, ut scrutemur vias, scilicet actiones nostras, actiones fidei nostræ, & nosmetipsos cognoscere possimus. Unde Moyse Deut. 27. 9. *asende*, inquit, tibi. Tibi utique, & non pecuniæ tuæ, non possessionibus, non viribus tuis; sed animo tuo; unde omnia consilia, & facta, cogitationesque manant. S. Paschal, hic.

Unum quodque ante faciem suam gradatur. Ezech. 1. 9. Animantia illa singula quadruplices vultus, & oculos, habebant: aquilæ, hominis, leonis, & bovis; Viri probi similes habent oculos: aquilæ, quibus Deum intuentur; hominis, quibus proximum cernunt; leonis, quibus mundum; bovis, quibus seipsos inspiciunt. Aquilinis, id est, purissimis, fidæque illuminatissimis opus est, ut solem fulgentissimum, id est, Deum contemplari possimus: humanis oculis, id est, humanitatis, & misericordiæ, plenis proximus aspiciendus: leonis, hoc est, atrocibus mundus despiciendus: bovinis homo seipsum aspiciat; nimirum ut bovis instar, in terram, corpus suum, crucis aratrum immittat, sulcos altos in cor ducat, se perfrutetur frequentè, & roget: tu quis es? Barradius t. 2. l. 2. c. 13. D. 3. adv. Jo. 1. 19.

Vade in domum tuam. Math. 9. 6. Quid hoc aliud est dicere, quàm, habita tecum, teque ipsum cognosce: sunt enim plurimi, qui à semet longè peregrinantur; & nullibi rarius, quàm in domo propria moram faciunt. Jo. Gerson serm. de 4. domib.

Simile est regnum calorum thesauro abscondito in agro. Math. 13. 44. Est cognitio sui margarita quædam pretiosissima, atque thesaurus desiderabilis, in cordis agro absconditus; ad quem non nisi cum maximo pervenitur labore. S. Laur. Just. lib. de casto connub. c. 17.

M m 2 Tu